

Voorouders Marie Laduk in Dordrecht

In 1856 verhuisde [MARIA KROEG](#) van Dordrecht naar Den Haag en via haar heb je nu een heleboel interessante voorouders in Dordrecht. Maria Kroeg is de oma van Marie Laduk.

[MARIE LADUK](#) is bij ons beter bekend als Oma Zuidwijk, want zij was in 1924 getrouwd met Frans Zuidwijk. Niet iedereen heeft deze hele lieve, vrolijke oma gekend. Maar je weet vast wel van haar kinderen, zoals Oma Alsemgeest (Riek Zuidwijk) en Wim Zuidwijk .

Met de tocht in Dordrecht wil ik je een beetje kennis laten maken met de voorouders en verwanten die in Dordrecht hebben gewoond. En natuurlijk met het prachtige Dordrecht, dat in 1220 stadsrechten kreeg en daarmee de oudste stad is van Holland.

Onder de link zie je een schema met de voorouders van [MARIA KROEG](#).

Ga er tijdens de tour maar van uit dat alle genoemde personen voorouders zijn. Als het niet zo is dan staat de familierelatie erbij vermeld. De voorouders, die in het schema voorkomen, zijn met hoofdletters geschreven. Zo kun je een beetje zien hoe we aan elkaar verwant zijn.

Heel veel plezier met deze tocht door het verleden!

Henny

1-Wijnstraat

De tour start voor het hotel naast de Groothoofdspoor in Dordrecht.

Als je voor het hotel staat, kijk je de Wijnstraat in.

Op de afbeelding zie je verderop in de straat het huis De Lants Kroon. Tegenwoordig staat er een ander huis. [SAMUEL DE JAGER](#) had het huis in 1667 gekocht en hij woonde daar tot en met zijn overlijden in 1690, drie weken nadat zijn vrouw ANTONETTA VAN DER BEECK daar was overleden. Omdat Samuel veel schulden had, is het huis heel snel na hun dood verkocht door de erfgenamen.

Samuel was meester-kuiper van beroep. Hij maakte houten kuipen, tonnen en vaten en hij was lid van het kuipersgilde. Een gilde was in die tijd een vereniging van mensen die hetzelfde ambacht uitoefenden.

Steek over en ga met je rug naar het brugwachtershuisje staan.

2-Groothoofdspoor

Je staat vlakbij de 6 eeuwen oude Groothoofdspoor. De poort ligt op het punt waar drie rivieren, de Oude Maas, de Merwede en de Noord samenkomen.

In de omgeving van de poort heeft de familie bijna 150 jaar gewoond. Het kon door de rivieren dichtbij best spannend voor hen zijn met storm en met overstromingen.

In de buurt van het brugwachtershuisje zie je het Groothoofd ongeveer als op de afbeelding.

Huis op de Kleine Vismarkt

De zoon van Samuel, [HENDRIK DE JAGER](#), was vanaf 1704 eigenaar van een huis op de Kleine Vismarkt, vermoedelijk links op de prent. Hendrik was ook wijnkuiper en daarna wijnkoper. In 1748 verkocht zijn weduwe CORNELIA VAN KRANENBURGH het huis aan haar schoonzoon, [JESAIAS VAN BENTHEM](#), die er tot 1764 woonde.

De uit Roermond afkomstige [MARGRIET HARDERS](#) woonde in 1672 ook op de Kleine Vismarkt toen zij in 1672 trouwde met PIETER VONCK.

Huis De Hopsak en herberg De Rooden Leeuw

Met de opbrengst van het huis op de Kleine Vismarkt kocht Jesaias een huis met tuin genaamd De Hopsak, in de Wijnstraat naast herberg 'De Rooden Leeuw' op de hoek van de Palingstraat. Beide huizen zijn duidelijk te zien op de prent.

De zoon, die ook [JEZAIAS VAN BENTHEM](#) heette, was broodbakker en hij was getrouwd met CORNELIA VONK. De erfgenamen van dit echtpaar verkochten De Hopsak in 1815.

Herberg De Rooden Leeuw is ook gerelateerd aan de familie: Ida Jans Huijskens, dochter van [JAN HUIJSKENS](#), was in 1624 getrouwd met de latere eigenaar en waard van de herberg: Reijnier Raets.

Ga nu door de Groothoofdspoort tot op de kade langs het water.

Je staat dan op het punt waar een voorvader HENDRIK PLEUNEN meer dan 350 jaar geleden heel veel geweest is voor zijn werk.

Vraag 1:

De nakomelingen van Hendrik Pleunen gebruikten een achternaam die alles met zijn werk te maken had. Welke achternaam is dit?

- A: Van Merwede
- B: Van Papendrecht
- C: Schippers

Ga hierna:

- linksaf over de kade en
- loop daarna door de Palingstraat naar de ophaalbrug
- ga bij de ophaalbrug over het water
- sla daarna linksaf op de Wolwevershaven

3-Wolwevershaven

Je loopt nu op een kade met statige panden, op het eiland Nieuwe Werck

[JUDICK DE RUIJTER](#) uit Emmerich in Duitsland, woonde daar toen zij in 1711 trouwde met LUCAS VONK. Misschien was zij wel een dienstbode die werkte voor rijke mensen.

*Loop door tot het Vlak aan het eind van de haven
Ga daar linksaf*

*Bij de eerste straat rechts ga je de Hoge Nieuwstraat in.
Loop dan door tot de Venloostraat*

4-Hoge Nieuwstraat

In deze straat met ruim 30 rijksmonumenten woonden de volgende voorouders:

[HENDRICK VAN DER RUIJT](#), de man van BARBARA HENDRICKS was van beroep witstokmaker. Hij kocht daar in 1652 een huis dat lag naast een bakker. Waarschijnlijk was dit pand voor zijn bedrijf bestemd, want hij woonde toen in de Kolfstraat.

[MARIA VAN DER KUIP en haar man ARIJ](#) woonden daar voor 1789 en Maria overleed daar ook in 1792. Arij was zeilmakersknecht en verkocht het pand in 1804.

Vraag 2:

Hendrick Rijcken van der Ruijt was een witstokmaker. Wat was een witstok?

- A: Handveger voor vertinnen van muren t.b.v. hechting pleisterwerk
- B: Een stok die wit geverfd was

C: Briket gemaakt van bostel, een wit afvalproduct bij maken bier

We gaan verder:

*In de Hoge Nieuwstraat ga je linksaf de Venloostraat in
Op de Nieuwe Haven ga je naar rechts
Loop door tot de muur met gevelstenen bij het Museum
Van Gijn*

5-Dordtse gilden

In de buurt van waar het Huis van Gijn (het museum) nu staat heeft ooit het gildehuis van het Kuipersgilde gestaan. De bij punt 1 genoemde [SAMUEL DE JAGER](#) en zijn zoon HENDRIK waren lid van dit gilde. Maar Dordrecht had ook andere gilden waar voorouders lid van zijn geweest. Voor veel ambachten was er wel een gilde.

Het museum heeft nog een **tableau uit 1682 met namen van het kuipersgilde**. De volgende voorouders zijn op dit bord vermeld:

De hierboven genoemde [SAMUEL DE JAGER](#) en [LAMBERT LABEEN met zijn zoon BARTHOLOMEUS LABEEN](#).

Lambert en Bartholomeus hebben lange tijd vlakbij gewoond, aan de overkant, in een straat achter de Haven. Zij waren eigenaar van huizen daar op de Varkenmarkt.

Zo'n 400 jaar geleden hadden de gilden veel politieke invloed in Dordrecht. Meer dan de gilden in andere Hollandse steden. De gilden werden in het stadsbestuur vertegenwoordigd door de 'Achten' en de 'Veertigen'.

HENDRIK DE JAGER was in 1704 en in 1719 benoemd tot achtman van het kuipersgilde. En [RIJK VAN DER RUIJT](#) was in 1731 achtman in het goud- en zilversmidgilde.

De gilden hadden de functie om de belangen van hun leden te behartigen en zij waren ook belangrijk voor vertier en sociale voorzieningen voor hun leden, zoals het ziekengeld, het oude-mannengeld (aan oude-vrouwengeld deden ze niet 😊) en de uitvaartzorg.

Op de tweede afbeelding zie je **twee gevelstenen met een ruit** die beide afkomstig zijn uit de Voorstraat. Eén steen zie je ook op de muur bij het museum: een ruit met een schoen daarboven. Deze gevelsteen hoorde vast bij iemand die lid is geweest van het schoenmakersgilde, maar misschien ook bij iemand die Ruit in de naam had. De andere steen heeft een kroon in plaats van een schoen. Die steen was van Brouwerij van de Ruijt in de Voorstraat. [HENDERIK RICKE](#) was daar voor 1642 wijnkoper en zijn nakomelingen noemden zich ook Van de(r) Ruijt.

Het wapen op de muur bij het museum zou ook heel goed van de familie van de Ruijt kunnen zijn, maar dat is niet zeker.

**Loop nu ietsje door en ga daarna rechts de Lange IJzerenbrugstraat in
Loop door tot het huis op de Buiten Walevest met het mooie wapen op de gevel**

6-Pontonierskazerne

Je staat nu voor een kantoorgebouw dat vroeger de Pontonierskazerne was. De in België geboren [WIJNANDUS KRUG](#) was vanaf 1818 tot eind 1828 militair bij het Bataillon Pontonniers in Dordrecht. Hij was daar korporaal en pontonnier. Er hoefde toen niet meer gevochten te worden tegen Napoleon, maar het was nog wel onrustig na de vereniging van de Zuidelijke Nederlanden met het Noorden.

De pontonniers waren de bruggenbouwers van de landmacht. Op bijgaande afbeelding krijg je een beeld van het werk van Wijnandus.

Vanaf 1829 tot zijn dood in 1876 was Wijnandus schrijnwerker, scheepmaker en timmerman. Dat doet vermoeden dat Wijnandus in diensttijd echt bruggen heeft gebouwd, maar misschien heeft hij ook staan niksken op de bootjes.

Ga nu terug en sla rechtsaf de Hoge Nieuwstraat in tot nummer 99

7-Hoge Nieuwstraat 99

Als het goed is sta je nu voor nummer 99, vroeger het huis van [MARIA VAN DER KUIJP](#) en de zeilmakersknecht, [ARIJ VAN PAPENDRECHT](#). Arij was tot 1804 eigenaar van dit huis. Na het overlijden van Maria in 1792 heeft Arij daar ook nog gewoond met 2 latere echtgenotes.

Uiteindelijk is Arij in de Raamstraat, in het huis van zijn schoonzoon JEZAIAS VAN BENTHEM overleden aan de "galkoorts".

***Loop de Hoge Nieuwstraat uit
Ga de brug over – richting de Grote Kerk
Loop door tot het Grote Kerksplein en ga daar het paadje
op naar de ingang van de Grote kerk***

8-Grote kerk

Het oudste gedeelte van deze kerk is van 1285. Maar de kerk is gebouwd op de fundamenten van een nog oudere Romaanse kerk.

[MARIA VERNOCK](#), de vrouw van chirurgijn HENDRICK VAN DE RUIJT, woonde in 1681 in de buurt van deze kerk.

In en rond de Grote Kerk zijn diverse voorouders begraven. Arme mensen kregen buiten een plekje op het kerkhof. Het kerkhof werd in 1704 opgeheven. Rijke mensen werden tot 1830 begraven binnen in de kerk onder de vloer. De afdichting van de graven in de kerk was niet altijd optimaal en de mensen die de kerkdienst bezochten hadden dan vaak last van de geur van ontbindende lichamen. De geur probeerde men met wierook te verdoezelen. Je begrijpt nu vast wel waar de uitdrukking 'Rijke stinkerds' vandaan kwam.

Om een idee te geven hoe het er uitziet, hiernaast een foto die is genomen tijdens een restauratieproject in de kapel van de Grote Kerk.

In of bij de Grote Kerk zijn in de periode van 1641 tot en met 1807 [159 familieleden begraven waarvan 45 voorouders](#).

Helaas is de kerk niet altijd open voor publiek. Maar je bent op deze plek toch heel dicht bij de voorouders, zeker de voorouders die op het kerkhof zijn begraven.

Loop langs de kerk rechts naar de Lange Gelderse kade tot de Pottenkade

9-Buiten de Vuilpoort

In de buurt van deze plek stond tot 1864 de Vuilpoort. Die poort heette ook wel de Gevangenpoort.

Buiten de stadspoort ontstond een wijkje 'Buiten de Vuilpoort' genoemd. En in deze wijk heeft [HENDRIK PLEUNEN](#) heel lang gewoond: zeker vanaf 1658, toen hij trouwde met [TEUNTJE VAN DER LINDE](#), tot hun overlijden in 1707. Hendrik is één week na Teuntje overleden.

De afbeelding is uit de tijd dat Hendrik trouwde. Rechts van de voorste man zie je de Vuilpoort.

Sla voor de brug linksaf en ga langs de kerk de Pottenkade op

Drie eeuwen geleden was het voor je voorouders wat minder aangenaam om hier te lopen. De riolering kwam nog op de grachten uit en dat zal best gestonken hebben.

Loop voorbij de kerk, hou rechts aan naar de Grotekerksbuurt

Links in de straat bij nummer 53, zie je een leuke bakkerswinkel: Nobel's Brood

10-Turfschipper van Breda

wachten, voordat ze het schip konden verlaten en het kasteel van Breda konden bevrijden. Daarna was Breda bevrijd van de Spanjaarden.

Voor zijn heldendaden kreeg Adriaen 200 gulden ineens en daarnaast nog een uitkering van 150 gulden per jaar plus een jaarlijkse 'rente' van een partij rogge. En dat was best een flinke beloning. 150 gulden toen is nu ongeveer 2.500,- Euro.

Vraag 3:

Hoe oud is het gebouw waarin Adriaen is gestorven en waar nu de bakkerswinkel is gevestigd?

- A: Ongeveer 240 jaar oud
- B: Meer dan 400 jaar oud
- C: Ongeveer 150 jaar oud

Ga weer verder met de route:

Tegenover de bakkerswinkel ligt de Pelserbrug. Ga het steegje in en steek de brug over.

Ga over de brug naar rechts, de Voorstraat in

Loop door tot de bloemenwinkel op de hoek van de Ruitenstraat

11-Brouwerij Van de Ruijt

Eerder op de wandeling heb je al gelezen over de wistokmaker, [HENDRICK VAN DER RUIJT](#), en over de gevelsteen van de brouwerij van de Ruijt waar de opa van de wistokmaker, [HENDERIK RICKE](#), wijnkoper was.

Brouwerij De Ruit lag op de plek waar nu de bloemenwinkel staat en daarachter in het straatje. Je ziet nu alleen nog het ruitpatroon in de voorgevel ter herinnering aan de vroegere brouwerij.

Op de afbeelding zie je de boogsteen met het jaartal 1636 boven de toegang van brouwerij De Ruit in de Ruitenstraat. Daarboven de gevelsteen met een gekroonde ruit. De Ruitenstraat dankt haar naam aan deze brouwerij. Het is niet moeilijk om te raden waar die tak van de familie zijn achternaam aan te danken heeft 😊. De steen is nu te zien in de gevel van een huis, rechts aan het eind van de straat.

Ga nu links de RUITenstraat in

Loop net niet helemaal tot het eind, maar ga voorbij huis nr. 72 linksaf het steegje in

Loop rechtdoor – om het perkje

Via dit achterommetje passeer je 2 straten tot je bij de Kleine Spuistraat bent

Ga rechtdoor de Belsteeg in tot de Belgracht

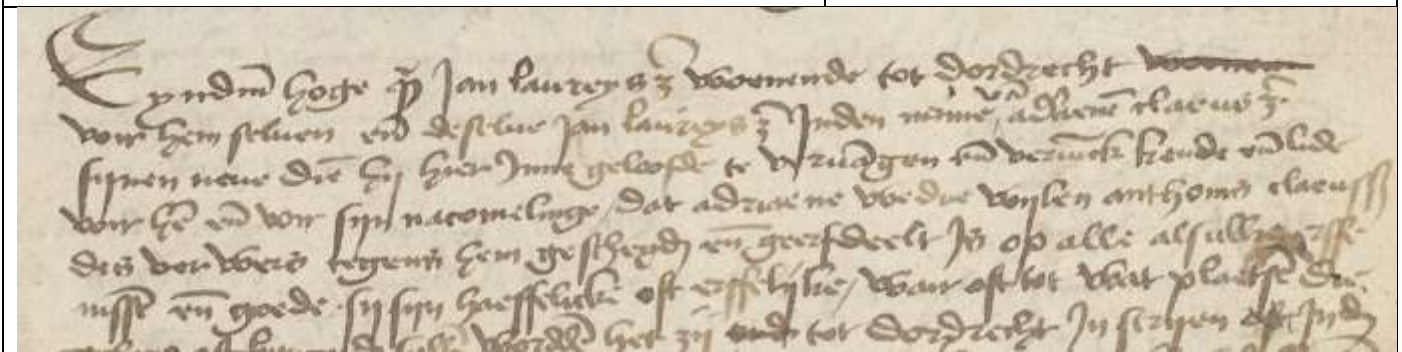
Daar loop je rechtdoor in een bocht naar de Grote

12-De Grote Spuistraat

In het eerste blok zie je op het pand nr. 50 rechts een mooie gevelsteen van de Verwers Cappel. Een verwer werkte met textiel zoals wol, linnen, katoen, zijde e.d. en de daaruit vervaardigde weefsels als bijvoorbeeld laken. Hij of zij verfde de stoffen door onderdompeling in een verfbad met kleur.

Voorouder [ANTHONIS CLAEUS DEN VERWERS](#) was een verwer in Breda. Hij deed zaken met Dordrecht en had in Dordrecht ook nakomelingen met de achternaam Verwers.

Vraag 4:

Op bovenstaande afbeelding zie je een gedeelte van een hele oude akte uit 1504, waarop de naam Anthonis Claeussz den Verwers staat. Op welke regel van boven af staat die naam?

- A: Op de eerste regel
- B: Op de tweede en derde regel
- C: Op de vierde en vijfde regel

Loop de een stukje door tot nummer 30 rechts of nummer 21 links.

13-Dordtse gevels en de chirurgijn

De huizen met nummers 30 en 21 zijn huizen met zogenaamde **Dordtse gevels**. Kenmerkend voor die gevels zijn de trapgevel met rondbogen rond de vensters. Het metselwerk ziet er best ingewikkeld uit en dat klopt ook wel, omdat de Dordtse gevels werden gebouwd als meesterproef voor het metselaarsgilde van Dordrecht. Iemand mocht zich pas 'meester-metselaar' noemen als hij met succes zo'n gevel had gemetseld.

Onze voorouders [JORIS VERBEECK](#) en zijn zoon [PIETER VAN DER BEECK](#) waren meester metselaar. Zij hebben dus ook zo'n gevel gemaakt en zij zullen vast leerlingen geholpen hebben met andere gevels.

Nu zijn al een heleboel van die gevels verdwenen, maar tijdens de verdere tocht zal je er nog genoeg kunnen zien.

Chirurgijn (Afbeelding 2)

In deze straat woonde [HENDRICK VAN DE RUIJT](#), de

kleinzoon van de witstokmaker, van punt 4. Deze kleinzoon Hendrick was chirurgijn en was gehuwd met [MARIA VERNOCK](#).

De familie heeft ten minste van 1681 tot in 1743 in de Grote Spuistraat gewoond.

Een (andere) opa en oma van Hendrick, zijn de uit Duitsland afkomstige [WILLEM VAN RATINGEN](#) en [JACOBMIJNTGEN JANSSEN](#). Zij woonden in 1641 ook in deze straat of vlakbij in de Kleine Spuistraat. Later verhuisden zij naar de Lombardbrug, vlakbij.

Vraag 5:

Welke bewering over de chirurgijn is juist?

- A: Deed veel medische ingrepen, trok kiezen en was vaak een kapper
- B: Stond in hoger aanzien, dan een academisch gevormde arts
- C: Verrichtte operaties en deed geen andere medische handelingen

Loop een stukje door tot de hoek met de Voorstraat

14-Hoek Spuistraat-Voorstraat

Wat is er gebeurd met de familie Cotermans?

In 1650 overleed de geliefde [GRIETGEN COTERMANS](#) op hoge leeftijd in een huis op de hoek van de Spuistraat. Waarschijnlijk op één van de hoeken waar je nu vlakbij staat en niet zo ver van een pand bij de Lombardbrug waar zij in 1626 woonde - samen met haar man, [FRANS VAN DORSTEN](#), die zijdelakenkoper was.

Grietgen en Frans stammen alle twee uit hele welvarende brouwersgeslachten te Breda en zij hebben elkaar waarschijnlijk via hun ouders leren kennen. Zelf waren zij ook rijk. Frans moest in 1626 belasting betalen voor een bezit van 20.000 pond, wat aardig wat geld was in die tijd.

Zij leefden in een spannende tijd door de oorlog van de Nederlanden tegen Spanje. Misschien waren Grietgen

en Frans al een beetje aan het flirten met elkaar toen in 1572 in Dordrecht de eerste Statenvergadering werd gehouden. Vanuit die vergadering werd de opstand tegen Spanje gecoördineerd. Drie jaar later werd in Dordrecht de eerste grondwet van Holland vastgesteld.

Grietgen en Frans waren streng gelovig. Zij was diacones en hij was prediker bij de doopsgezinde (protestantse) gemeente in Dordrecht. Zij moesten in die tijd hun geloof stiekem uitoefenen door de onderdrukking van de Lutherse kerk.

En alsof hun leven nog niet spannend genoeg was, had Dordrecht in hun tijd nog te maken met pestepidemieën, zoals in 1602 en 1603. En de grootste in 1636/1637, waarbij één op de zes Dordtenaren omkwam.

De vader van Grietgen had nog een flink aantal mannelijke nakomelingen met de naam Cotermans, maar slechts verspreid over twee generaties. Een groot deel van de familie leefde in Dordrecht, maar na 1669 is er geen enkele Cotermans meer geregistreerd in het archief. Bij de afhandeling van een erfenis bleek er toen nog maar één Cotermans over te zijn. Het lijkt erop dat deze brouwersfamilie heel zwaar geraakt is door epidemieën als de pest. Het is niet waarschijnlijk dat de oorlog of het geloof er de oorzaak van is geweest, dat van meer dan de helft geen begrafenis is terug te vinden. Pest-slachtoffers werden vaak naamloos begraven.

Zijdelaken

We weten van Frans dat hij zijdelakenkoper was. Zijdelaken werd gebruikt voor luxe satijnen kleding. De afbeelding met een verwante [familie de Moucheron](#) toont voorbeelden van kleding die in die tijd gedragen werd.

We gaan nu in de voetsporen van Grietgen en Frans naar de Lombardbrug.

Ga vanaf de Spuistraat rechtsaf de Voorstraat in, tot de kledingwinkel, Voorstraat 371 even voor de Lombardbrug

15-Voorstraat 371

Als je straks op de Lombardbrug staat zie je het huis naast het hoekhuis rechts aan het water (achter meerpaal 21). Zie ook de afbeelding van de achterkant.

In 1710 verkoopt de weduwe [Elisabeth van Vlissingen](#), de tweede vrouw van RIJCK VAN DE RUIJT dit huis voor 1.150 gulden.

Naast dit huis ligt een ander "familiehuis": Voorstraat 369.

16-Voorstraat 369

Het huis ligt op de hoek van de Voorstraat en de Lombardbrug aan het water (naast het vorige huis): Dit huis was zeker vanaf 1652 tot en met 1698 [in het bezit van de familie](#). De eerste eigenaar was WILLEM VAN RATINGEN, en daarna was het huis van zijn dochter ARIAENTJE met haar man RIJCK VAN DE RUIJT.

De volgende personen zijn in dit hoekhuis gestorven: WILLEM, zijn dochter ARIAENTJE, zijn tweede vrouw Lijsbeth van Langenes, de dienstmaagd van ARIAENTJE en RIJCK, de moeder van Rijck - BARBARA HENDRICKS en tenslotte RIJCK zelf. BARBARA en haar zoon RIJCK hebben samen nog diverse reizen gemaakt. Door het betalen van die reizen heeft RIJCK een schuld aan zijn moeder ingelost.

Het hoekhuis werd 6 jaar na het overlijden van Rijck, in 1698 verkocht door zijn weduwe en tweede vrouw, Elisabeth van Vlissingen.

RIJCK maakte zijn naam waar: Rijk aan bezit, maar ook rijkelijk veel functies: Hij verdiende zijn geld als witstok- en borstelmaker en later als winkelier en zeemverkoper. Daarnaast was hij door de gemeente Dordrecht benoemd als appeltonder (van 1655 tot 1692). Als appeltonder moest hij waarschijnlijk het aantal tonnen met appels inventariseren voor de gemeentelijke heffing (stapelrecht). In de twaalf jaar voor zijn dood werd RIJCK ook vermeld als kapitein. Misschien was hij toen een burgerkapitein en werd hij ingezet in de strijd met Frankrijk.

Vraag 6:

RIJCK handelde net als zijn schoonvader in zeem en daarmee heeft hij mogelijk het meest verdiend. Zeem was gemaakt van kalfs- en schaapsvellen. Waarvoor werd zeem het meest gebruikt in die tijd?

A: Voor het lappen van de ramen

B: Voor kleding, als wambuizen, broeken, handschoenen, hoeden e.d.

C: Voor het bekleden van meubels

Draai je om naar het pand Voorstraat 322, op de hoek van de Lombardstraat

17-Voorstraat 322, hoek Lombardstraat

TOEN	NU	<p>Van 1664 kochten ANNA DE LEEUW en haar tweede man, apotheker Nicolaes Rijckaert dit hoekhuis voor een bedrag van 3.400 gulden. Anna was eerst getrouwd met WILLEM VERNOCK.</p> <p>34 jaar later verkocht Nicolaes het pand voor de helft van het bedrag waarvoor het eerst gekocht was.</p> <p><i>Ga naar het midden van de brug</i> <i>Als je met je rug naar het stadhuis staat zie je aan beide kanten van de brug huizen van voorouders</i></p>
		

18-Lombardbrug

	<p>Vanaf de brug kun je verschillende huizen van voorouders zien. Ook het huis (nu museum) op de hoek met de Grotekerksbuurt is van voorouders geweest.</p> <p>Dit keer van WILLEM VERNOCK de eerste man van ANNA die ook bij het vorige huis vermeld staat. Willem bezat meer huizen, zoals in de Ruitenstraat, de Riedijkstraat, de Heer Heymansuysstraat en een tuin buiten de Vriesepoorte aan de Straatweg. Maar hij heeft zeker gewoond in het huis op de hoek van de Lombardbrug. Dit is het huis waarin hij in 1663 stierf en waar ANNA DE LEEUW woonde toen zij acht maanden later trouwde met de eerder vermelde apotheker Nicolaes Rijckaert. In 1693 werd het huis verkocht door Anna Vernock, de dochter van WILLEM VERNOCK en ANNA DE LEEUW.</p> <p>Andere huizen bij de Lombardbrug Van de volgende voorouders is niet bekend waar ze precies bij de Lombardbrug hebben gewoond:</p> <ul style="list-style-type: none">* Bij hun huwelijk in 1664 woonden CORNELIS GREEL en HILLIGJE GERRITS uit Rheinberg bij de 'Lombardebrugge'* In 1626 betaalde de zijdelakenkoper FRANS VAN DORSTEN belasting (1000e penning) op onroerend goed bij de Lombardbrug <p><i>Loop nu de Groenmarkt op (voorbij het stadhuis) naar rechts</i> <i>Je komt langs de Vleeshouwerstraat aan de linkerhand</i></p>
--	---

19-Vleeshouwersstraat

In de Vleeshouwersstraat hebben in de 17e en 18e eeuw negen voorouders gewoond. Vaklieden en hun vrouwen: een kleermaker, schoenmaker en huistimmerman. Twee voorouders van Duitse afkomst.

Onder hen ook zeilmakersknecht ARIJ VAN PAPENDRECHT en MARIA VAN DER KUIJP. Het lijkt erop dat Arij een moeilijke jeugd had. Toen hij in 1761 met Maria trouwde was zijn getuige een binnenvoogd van het Heilige Geesthuis te Dordrecht. Arij was opgevoed en verzorgd in het Heilige Geesthuis, maar zijn ouders leefden nog in die tijd. De verhouding met zijn ouders moet niet goed geweest zijn, want geen één van zijn 13 kinderen is vernoemd naar zijn ouders en dat was ongebruikelijk in die tijd.

Aan het eind van de Vleeshouwersstraat, dichterbij de nieuwe Haven ligt de Varkenmarkt. Daar woonden ook voorouders uit [de familie Labeen](#). Op de hoek bij de Tolbrugstraat waar we later komen maar ook dichterbij op de hoek van de Vleeshouwersstraat.

Loop door tot de Visbrug rechts

20-Brouwerij Het Witten Hert

Aan de linkerhand zie je nu een groot pand liggen: Het ziet er nu anders uit, maar je herkent het vast nog wel. Brouwerij Het Witte Hert werd meer dan 400 jaar geleden gekocht door [Michiel Cotermans](#). Hij was de broer van onze voorouder [GRIETGEN COTERMANS](#).

Michiel was ook eigenaar van het huis daarnaast. De gevel van het voormalige Witten Hert stamt uit de 18e eeuw, maar het pand daarachter is zeker van het midden van de 16e eeuw. Op basis van de bouwstijl van de prachtige keldergewelven denken deskundigen dat het nog ouder is. In één van de plafonds is nog een lemen versierde stempel te zien met het jaartal 1618. Het jaar waarin Michiel plafonds heeft laten aanbrengen. Hij woonde hier met zijn vrouw, 9 kinderen en 6 personeelsleden. In 1622 werd hij

aangeslagen voor een hoofdgeld (belasting) van 40 pond, wat een aanzienlijk bedrag was.

Michiel was rijk, want hij kocht in 1608 voor 3.600 guldens de korenmolen 'De Hoogenmoet' bij het Bagijnhof. En in 1609 werd hij eigenaar van Brouwerij de Moriaan in Breda, waar voorouder [JACOB COTERMANS](#) lange tijd brouwer was.

Michiel was in dat pand bijna 40 jaar brouwer, tot zijn dood in 1640. Zijn kinderen hebben zijn derde (en laatste) huwelijk aangevochten, waarschijnlijk in verband met de erfenis. Dit proces heeft ertoe geleid dat er aanvullende regels kwamen voor kerkelijke huwelijken (speciaal voor de doopsgezinden).

Ga nu de Visbrug op

21-Visbrug – Stadhuis – Visstraat

Rechts op de Visbrug heb je een mooi doorkijkje naar het stadhuis. En je ziet nu ook weer huizen waar voorouders hebben gewoond:

- [AELTGEN VAN DUNGEN](#) woonde achter het stadhuis in 1613
- En [WILLEM VERNOCK](#) woonde daar in 1654

Op de Visbrug woonden [GERRIT DE JAGER](#) en [BEATRIX VAN DUREN](#) toen zij in 1633 met elkaar trouwden. Het is niet bekend welk huis. Misschien hebben zij wel gewoond in het pand bij de kerk, waar nu het café zit en waar de chocolademelk met slagroom heel erg lekker is. Als je moeie voeten hebt is dit een goede kroeg om even een pauze in te lassen op de plek waar de 'Kroeg'-jes vlakbij zijn geweest.

Voorbij de kerk links lag vroeger het gasthuis. Dat was toen een ziekenhuis voor arme mensen. [ANTOINETTA VAN BENTHEM](#) en [haar man de pontonnier WIJNANDUS KRUG](#) zijn daar overleden in 1846 en 1876. Antoinetta en Wijnandus waren de ouders van MARIA KROEG, de 'hoofdpersoon' in deze tocht. Antoinetta en Wijnandus kregen samen 13 kinderen, waarvan 5 kinderen niet ouder zijn geworden 1 jaar. Vroeger was de kans op een zuigelingensterfte heel groot en dat kwam vooral door besmettelijke ziekten, maag-darm-ziekten, onvoldoende hygiëne en stuipen.

Vijf van hun kinderen waren in Maastricht geboren en één kind in Oss. Waarschijnlijk toen Wijnandus daar gelegerd was. Antoinetta was in 1846 - een jaar na de geboorte van het jongste kind - overleden en daarna stond Wijnandus alleen voor het grootbrengen van zijn acht overgebleven kinderen. In die tijd was het onfatsoenlijk als mensen kinderen kregen voordat zij met elkaar getrouwd waren. Maar Maria was zo'n buitenechtelijk kind, net als haar zussen Margrita en Cornelia Maria. Wijnandus en Antoinetta hebben de kinderen erkend bij hun huwelijk in 1829.

***Steek over en ga de Visstraat in
Loop door tot de Korte Breestraat
Ga linksaf deze straat in***

22-Korte Breestraat

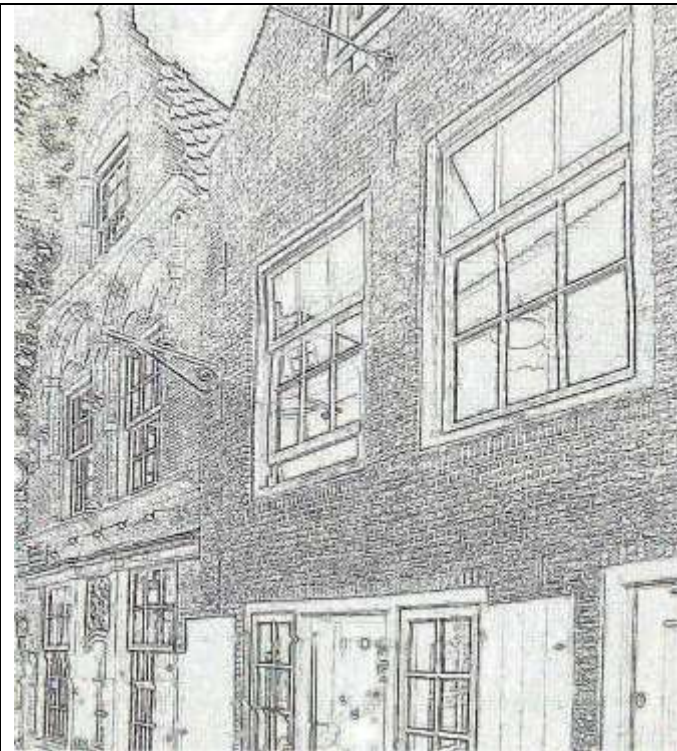

Je loopt nu in de straat waar de hiervoor vermelde [ANNA DE LEEUW](#) waarschijnlijk als kind heeft gespeeld en nog woonde in 1654 bij haar eerste huwelijk met WILLEM VERNOCK.

Ook [JAN DANIELS VAN DER KUIJP](#), de huistimmerman, zal hier als kind gespeeld hebben. Hij woonde in de "Oude Breestraat" toen hij in 1688 trouwde met LIJSBETH GERRITS GREGOOR.

Loop in de Korte Breestraat door tot de Vriesestraat

23-Vriesestraat en Blindenliedengasthuissteeg

[ANTHONIE GREEL](#), garentwijnder, en zijn tweede vrouw Grietge Marcelis woonden in de Vriesestraat rond 1670.

We weten van Anthonie dat hij op jonge leeftijd wees was, omdat zijn oma GRIETGEN COTERMANS in 1627 zorgde voor een financiële regeling voor de weeskinderen.

[ALETTA JANS en PIETER VAN DER BEECK](#) (de meester metselaar van punt 13) woonden rond dezelfde periode in de Vriesestraat. Pieter was eigenaar van twee naast elkaar gelegen huizen.

Vroeger lag aan het eind van de Vriesestraat de Vriesepoort. Daar in de buurt woonden voorouders uit [de familie Weda](#).

Maar we gaan nu de andere kant op.

**Sla vanuit de Korte Breestraat linksaf de Vriesestraat in
Ga dan voor het kerkje rechts de
Blindenliedengasthuissteeg in**

Wat een lange straatnaam hè? Heel knap als je de naam in één keer goed kunt uitspreken 😊. In deze straat heeft meester-metselaar [JORIS VERBEECK](#), de vader van de hierboven vermelde Pieter, in 1665 bij een veiling twee huisjes gekocht. Op het eerste huis had hij 310 gulden ingezet en op het tweede 150 gulden. Bij de veiling werd 'een silveren ducaton en een rijksdaelder aan strijckgelt' betaald.

Vraag 7:

Wat is juist?

- A: Een ducaton was van oorsprong een Spaanse munt
- B: Strijkgeld werd betaald door de koper
- C: De rijksdaelder was van oorsprong een Nederlandse munt

**Ga verder en loop door tot de Kolfstraat (Perry Sport).
Sla linksaf de Kolfstraat in**

24-Kolfstraat

In deze straat woonde de wistokmaker [HENDRICK VAN DER RUIJT met zijn vrouw BARBARA HENDRICKS](#). In hun huis overleed in 1644 Methen, de zus van Barbara. En Hendrick overleed daar in 1653. Zijn zoon RIJCK VAN DE RUIJT met zijn vrouw ARIAENTJE VAN RATINGEN woonden in die straat toen zij in 1650 met elkaar trouwden. (Zij zijn gaan wonen bij de Lombardbrug).

De kuiper [GERRIT DE JAGER](#) is in 1659 overleden in een huis in de Kolfstraat.

[CORNELIS VAN DER KUIJP](#) woonde bij zijn huwelijk met BERBER WEDA (1739) in de Kolfstraat.

In de Kolfstraat loop je door tot de Tolbrug.

25-Tolbrug

In de buurt van de Tolbrug stond tot 1544 het stadhuis van Dordrecht. Dit stadhuis stond getekend op een kaart uit 1455. In dit stadhuis hebben voorouders belangrijke functies gehad.

We gaan nu meer dan 575 jaar terug in het verleden. [HEIJNDRICK VAN DER MIJLL](#) was gehuwd met ERKENRAAD JANS DR. Hij was Heer van de Mijl en Dubbeldam, zeg maar de hoogste baas over twee plaatsen in een streek ten zuiden van Dordrecht. Van 1440 tot 1444 was hij schepen (wethouder) van Dordrecht.

Op de tweede afbeelding zie je het (mislukte) beleg van Dordrecht in 1418 namens Jacoba van Beieren tijdens de Hoekse en Kabeljauwse twisten. Jan IV van Brabant sloeg zijn tentenkamp op in het dorpje De Mijl. Het dorpje van onze voorouders.

Zijn kleinzoon [HENRICK VAN DER MIJL](#) die gehuwd was met KATTELIJN VERWERS, was vanaf 1487 Ambachtsheer van Mijl, Dubbeldam en St. Anthonispolder. Hij was burgemeester van Dordrecht in 1494 tot en met 1496 en in 1502. Ook was hij schepen in Dordrecht.

Steek nu de brug over schuin naar links

Je staat dan vlakbij de Tolbrugstraat Waterzijde, waar [BEATRIX VAN DUREN](#), de vrouw van GERRIT DE JAGER woonde daar tot haar dood in 1643.

De in Aken geboren [MARGRIETA JUSTERMANS](#) verkoopt in 1676 een huis in de Tolbrugstraat

26-Den Witten Haen

Verderop links zie je lunchroom Den Witten Haen (Groenmarkt 19b)

Op deze plek stond ooit een bierbrouwerij met de naam Den Witten Haen. [Jan Jacobs Cotermans](#), de broer van GRIETGEN COTERMANS, was daar rond 1610 brouwer. Niet zo ver van zijn broer Michiel, de brouwer in Het Witten Hert.

Het is bijzonder dat de lunchroom nu dezelfde naam heeft.

***Loop weer rechts terug de Wijnstraat in
Loop door tot de Wijnbrug rechts
Ga de brug op***

27-Wijnbrug

Als je rondkijkt op de brug zie je ergens – ik weet niet precies waar – het huis liggen waar [SAMUEL DE JAGER](#) (van punt 1) in 1663 woonde toen hij trouwde met ANTONETTA VAN DER BEECK. Samuel was toen nog wijnverlater van beroep.

Vraag 8:

Wat is een wijnverlater?

- A: Iemand die de wijn in de steek laat
- B: Iemand die zorgt dat de wijn helder wordt
- C: Iemand die de wijn te laat levert

*Verlaat de brug en sla links de Voorstraat in
Voorbij de Augustijnenkerk in de bocht zie je een poortje
Ga rechtsaf dat poortje in
Via een ander poortje kom je op Het Hof van Nederland,
een voormalig Augustijnenklooster
Je ziet in het straatje rechts mooie Dordtse gevels, maar
we gaan de andere kant op
Verlaat Het Hof weer via de poort links
Als je het steegje door bent sta je in de Steegoversloot
Steek die steeg/straat inderdaad over en ga ietsje naar
rechts de Doelstraat in
Loop door tot de munt-poort aan de linkerhand*

28-Doelstraat

Je staat nu vlak bij een historische plek. Hier lag een complex van het schuttersgilde: De Kloveniersdoelen. Het gebouw is nu helaas gesloopt. In De Kloveniersdoelen is aan het begin van de zeventiende eeuw een belangrijke synode van de gereformeerde kerken gehouden.

[LUCAS VONK](#) overleed in 1739 in een huis tegenover deze munt-poort. Dus op de plek waar nu de nieuwbouw van de rechtbank staat. Het lijkt heel waarschijnlijk dat hij is overleden op de plek van de Kloveniersdoelen of in één van de huisjes daarnaast. Zie de afbeelding die in die tijd is gemaakt. Zijn zoon meester-kleermaker [GERRIT VONK](#), stierf 50 jaar later in de Doelstraat.

Gerrit was getrouwd met [ALETTA VAN DER RUIJT](#). Aletta heeft het heel moeilijk gehad in haar leven. Zij woonde als kind bijna tien jaar in het Armhuis van Dordrecht. In januari 1724 werd zij daar geplaatst na het overlijden van haar moeder CORNELIA VAN DER BEEK. Haar vader, de goud- en zilversmid RIJK VAN DER RUIJT kon zijn kinderen waarschijnlijk niet opvoeden. In 1749 werd bij het huwelijk van zijn zoon Pieter namelijk vermeld dat Rijk innocent (onnozel) was. Het zal een raadsel blijven waarom de goud- en zilversmid onnozel is geworden.

In 1733 kreeg Aletta bij het verlaten van het Armhuis een uitzet mee.

Van de tien kinderen die Aletta en Gerrit kregen, zijn zes kinderen niet ouder geworden dan één jaar.

Jaren later, in 1766 werd Aletta om onbekende redenen opgenomen in het Stads Krankzinnig en Beterhuis te Dordrecht.

In 1775 is Aletta, 64 jaar oud, overleden in een gewoon huis in de Wijngaardstraat. Zij kreeg een uitvaart met 'ordinaire' koetsen en dat is helemaal niet zo gewoon als het lijkt, want vaak werd bij het begraven alleen een baar besteld en geen koetsen.

De [familie VAN DER KUIJP](#) woonde zeker van 1642 tot 1694 ook in de Doelstraat, vermoedelijk ook in een huis naast de Kloveniersdoelen. De kuiper MAERTEN JANSZ en zijn vrouw MARIKE DANIELS zijn daar overleden. Evenals hun zoon, kuiper DANIEL VAN DER KUIJP die daar ook woonde toen hij in 1645 trouwde met CATHARINA KRIJNEN.

Ga nu het poortje in naar De Munt

***Je loopt nu langs de gebouwen die vroeger allemaal hoorden bij De Munt van Holland
Stop halverwege de steeg op het plaatsje met de mooie ingang aan je linkerhand met de tekst Munt
van Holland boven de deur***

De Munt van Holland was hier tot 1806 gevestigd. Hier werden de munten voor het graafschap en gewest Holland geslagen.

Even geen voorouders maar aanverwanten:

[Geeraert van Bijlaer](#), een schoonzoon van onze voorvader JACOB (DE OUDE) COTERMANS, was in 1580 tot zijn dood in 1617 een befaamd Meester stempelsnijder in de munt van Dordrecht. Zijn munten worden tentoongesteld in het Rijksmuseum te Amsterdam.

Schilder [Samuel Dirckxz van Hoogstraten](#) was getrouwd met een kleindochter van FRANS VAN DORSTEN. Hij was een befaamd schilder en vroege leerling van Rembrandt. Maar hij was vanaf 1656 ook muntmeester van De Munt van Holland. Op door hem gemaakte schilderijen van de muntmeesters had hij zichzelf prominent afgebeeld. Waarschijnlijk heeft hij zijn aangetrouwde neef, Jacobus Janse van Dorsten (een kleinzoon van onze voorvader FRANS VAN DORSTEN) als leerling geïntroduceerd bij Rembrandt.

Op het schilderij (afbeelding 2) zie je Samuel op de voorste rij, derde van links. Hij draagt een gouden penning die hij heeft gekregen van de Duitse keizer. De bovenste rij met muntmeesters is later door een andere schilder toegevoegd.

Vraag 9:

De munt links is gemaakt door Geeraert van Bijlaer en herdenkt de list met het turfschip van Breda. Je weet wel, met 'onze' held Adriaen Joostz van Bergen. Welke bewering is juist?

- A: Adriaen van Bergen was aangetrouwde oom van Geeraert van Bijlaer
- B: Adriaen van Bergen en Geeraert van Bijlaer waren geen familie
- C: Adriaen Joostz van Bergen en Geeraert van Bijlaer waren zwagers

***Loop het steegje uit tot de Voorstraat
Sla rechtsaf de Voorstraat in
Loop door tot de Nieuwbrug***

30-Nieuwbrug en Voorstraat

Op deze plek hebben de schilders Jacob (1594-1652) en Aelbert Cuyp (1620-1691) gewoond. Jacob was de leermeester van Ferdinand Bol. De schilders hebben misschien onze voorouder [TRUIJKEN CORNELISS](#) wel gekend. Zij woonde ook in een huis bij die brug toen zij in 1657 overleed. En misschien hebben de schilders wel kwasten laten maken bij haar man, borstelmaker [RIJCK HENDRICKS](#). Op de eerste afbeelding zie je een schilderij van Jacob Cuyp van een Dordtse familie. Op de tweede afbeelding zie je de huizen zoals ze er tot 1849 uitzagen.

Loop door tot de Distelsteiger

Als je 450 jaar geleden 's-avonds door deze straat had gelopen dan had je het best wel eng donker gevonden. De straten waren alleen verlicht met kaarslantaarrens. Om elk 12e huis hing bijvoorbeeld zo'n lantaarn en op kruisingen en bruggen. In 1650 werd de olielantaarn uitgevonden, die veel meer licht gaf dan de kaarslantaarn. Die kaarsen en olie waren best duur en de bewoners moesten daarom lantaarngeld betalen aan de gemeente. [RIJCK VAN DE RUIJT](#) heeft in 1686 nog lantaarngeld betaald op een huis in deze straat. Wel een gek idee hè, dat toen in al die huizen geen elektriciteit was. Als het donker was, werden de huizen verlicht met kaarsen. En de besteding van de vrije tijd was heel anders zonder televisie en smartphones.

***Ga linksaf de Distelsteiger in
Ga daarna rechtsaf de Taankade op
Je passeert dan de Turfsteiger
Loop door tot de Boomstraat***

Dordrecht

De huizen Samsen en 't Gruys a. d. Nieuwbrug, Voorstraatzijde
Het huis Samsen was de woonplaats der schilders
Jacob en Aelbert Cuyp. Afgebroken 1849

31-Boomstraat

De in Duitsland geboren [PIETER VONCK](#), meester kleermaker, overleed in een huis in de Boomstraat. Zijn zoon LUCAS VONK woonde daar nog in 1711 en ook zijn kleinzoon [GERRIT VONK](#) heeft daar gewoond in 1737. Lucas en Gerrit zijn degenen die in de Doelstraat (bij de Kloveniersdoelen) zijn overleden.

Ik hoop dat je de tocht leuk vond.

Vraag 10:

Waar is de foto genomen?

- A: Bij punt 11 De Ruitenstraat
- B: Bij punt 19 De Vleeshouwerstraat
- C: Bij punt 7 De Hoge Nieuwstraat

Antwoorden op de quizvragen

Vraag 1 (bij 2-Groothoofdspoort)

Het juiste antwoord is B – Van Papendrecht.

Die naam heb je misschien wel gezien in het verwantschapsschema van Samuel de Jager bij punt 1 😊.

Vraag 2 (bij 4-Hoge Nieuwstraat)

Het juiste antwoord is A – Handveger voor vertinnen van muren t.b.v. hechting pleisterwerk.

Hendrik Rijcken van der Ruijt was ook een borstelmaker en dat beroep heeft een nauwe verwantschap met het beroep van witstokmaker.

Vraag 3 (bij 10-Turfschipper van Breda)

Het juiste antwoord is B – Meer dan 400 jaar oud.

Adriaen is in dit gebouw gestorven. En dat zegt al iets over de leeftijd van het gebouw

Het huis is rond 1600 gebouwd door Adriaen van Bergen. Het Romeinse jaartal (1777) op de gevel verwijst naar het jaar waarin het gebouw grondig gerenoveerd werd en de gevel is vervangen.

Vraag 4 (bij 12-De Grote Spuistraat)

Het juiste antwoord is C - Op de vierde en vijfde regel.

Op de vierde (laatste twee woorden – Anthonis Claeussz) en vijfde regel (in het begin – den Verwers).

Het document is moeilijk leesbaar door het taalgebruik en het handschrift. Maar verbazingwekkend is dat in dit oude document de letter H best goed herkenbaar is terwijl de letter in handschriften van latere eeuwen veel meer op een g leek.

Deze akte betreft de afhandeling van een nalatenschap.

Vraag 5 (bij 13-Dordtse gevels en de chirurgijn)

Het juiste antwoord is A - Deed veel medische ingrepen, trok kiezen en was vaak een kapper.

In die tijd was een chirurgijn van een lagere orde dan een academisch gevormde arts. Het vak werd zeker in het begin heel veel gecombineerd met dat van barbier (kapper).

Vraag 6 (bij 16-Voorstraat 369)

Het juiste antwoord is B - Voor kleding, als wambuizen, broeken, handschoenen, hoeden e.d.

Zeem werd toen vooral gebruikt voor kleding.

Vraag 7 (bij 23- Vriesestraat en Blindenliedengasthuissteeg)

Het juiste antwoord is A - Een ducaton was van oorsprong een Spaanse munt.

De ducaton werd voor het eerst uitgegeven in Milaan in 1551 en werd in 1618 ingevoerd in de Spaanse Nederlanden

Strijkgeld was een soort lofgeld voor de hoogste bidder op een veiling en werd door de verkoper betaald.

De rijksdaalder was een munt die oorspronkelijk in het gehele Heilige Roomse Rijk (een daalder van het Rijk) werd gebruikt.

Vraag 8 (bij 27- Wijnbrug)

Het juiste antwoord is B - Iemand die zorgt dat de wijn helder wordt.

Niet zo moeilijk hè, deze vraag?

Vraag 9 (bij 29- De Munt)

Het juiste antwoord is C - Adriaen Joostz van Bergen en Geeraert van Bijlaer waren zwagers.

Beiden zijn schoonzoon van Jacob (de oude) Cotermans.

Vraag 10 (bij 31- Boomstraat)

Het juiste antwoord is C - Bij punt 7 De Hoge Nieuwstraat.

De foto is gemaakt voor huis nr. 99, vroeger het huis van Maria van der Kuijp en Arij van Papendrecht.